

YURISPRUDENSIYA

HUQUQIY ILMIY-AMALIY JURNALI

2021/6

MUNDARIJA

12.00.01 – DAVLAT VA HUQUQ
NAZARIYASI VA TARIXI.
HUQUQIY TA'LIMOTLAR TARIXI

- 6 **АХМЕДШАЕВА МАВЛЮДА АХАТОВНА**
Некоторые теоретико-правовые вопросы
рецепции публичного права в
национальную правовую систему
- 12 **YOUNAS AMMAR**
SADIKOV MAKSUDBOY
ABDULAJONOVICH
Tech law in central asia: approach to technological
progress of the 4th industrial revolution
- 17 **UMAROV BEKZOD AZAMATOVICH**
Davlat boshqaruvini nomarkazlashtirish
konsepsiyasida prinsiplarning tutgan o'ri
- 24 **МУКУМОВ БОБУР МЕЛИБОЙ УГЛИ**
Проблемы нормативного регулирования
предпринимательской деятельности
в Республике Узбекистан

12.00.02 – KONSTITUTSIYAVIY HUQUQ.
MA'MURIY HUQUQ.
MOLIYA VA BOJXONA HUQUQI

- 32 **HOSHIMXONOV AHROR MO'MINOVICH**
Hukumat faoliyatini pandemiya sharoitida
tashkil qilish va huquqiy tartibga solish
masalalariga oid mulohazalar
- 39 **MUHAMMADIYEV ULUG'BEK ISLOMOVICH**
XAYITOV XUSHVAQT SAPARBAYEVICH
Qonun ustuvorligini ta'minlashda zamonaviy
mexanizmlarning yaratilishi

12.00.03 – FUQAROLIK HUQUQI.
TADBIRKORLIK HUQUQI. OILA
HUQUQI. XALQARO XUSUSIY HUQUQ

- 47 **IMOMOV NURILLO FAYZULLAYEVICH**
O'zbekiston Respublikasi Fuqarolik kodeksining
yangi tahriri loyihasida "fuqarolik qonunchiligi"ga
oid yangiliklarning ilmiy-nazariy tahlili
- 57 **SAIDOV MAQSUDBEK NORBOYEVICH**
Mas'uliyati cheklangan jamiyati ishtirokchilarining
umumiy yig'ilishini chaqirish va bu toifadagi
nizolarni hal qilishning ayrim masalalari

12.00.06 – TABIIY RESURLAR HUQUQI. AGRAR HUQUQ. EKOLOGIK HUQUQ

12.00.07 – SUD HOKIMIYATI. PROKUROR NAZORATI. HUQUQNI MUHOFAZA QILISH FAOLIYATINI TASHKIL ETISH. ADVOKATURA

- 66 **YAKUBOVA IRODA BAHRAMOVNA**
O'zbekistonda mualliflik huquqi bo'yicha mulkiy huquqlarni jamoaviy boshqaruv tashkilotlarining vujudga kelishi va rivojlanishi
- 74 **QUTLIMURATOV FARXAD QALBAYEVICH**
Qayta tashkil etilayotgan yuridik shaxs kreditorlarining huquqlarini himoya qilish mexanizmlarining umumiy tavsifi
- 81 **BAKHRAMOVA MOKHINUR BAKHRAMOVNA**
Absence of jurisdiction and consequences in arbitral proceedings
- 88 **IBROHIMOV AZIMJON ABDUMO'MIN O'G'LI**
Korporativ niqoblarni olib tashlash konsepsiyasi va uni O'zbekiston korporativ huquqida takomillashtirish masalalari
- 96 **ФАЙЗИЕВ ШУХРАТ ХАСАНОВИЧ**
Правовые основы экологической политики государства: система, классификация и проблемы кодификации законодательства
- 107 **MAXKAMOV DURBEK NEMATOVICH**
O'simlik dunyosini muhofaza qilishda jamoatchilik nazoratini huquqiy ta'minlash masalalari
- 114 **RAJABOV NARIMAN SHARIFBAEVICH**
The role of social partnership in setting standards for the protection of the natural environment (legal aspect)
- 124 **MAMAYEVA MAKBAL NURJANOVNA**
Организационные аспекты обеспечения независимости института адвокатуры в Узбекистане: проблемные аспекты
- 131 **URALOV SARBON SARDOROVICH**
Sud qarorlarining preyditsial ahamiyati
- 137 **MALLAYEV NORMAMAT RAMAZANOVICH**
ERGASHEV BAHODIR ABDURASULOVICH
Advokatlik faoliyatini tashkil etishning nazariy-huquqiy asoslari

12.00.08 – JINOYAT HUQUQI.
HUQUQBUZARLIKLARNING OLDINI
OLISH. KRIMINOLOGIYA.
JINOYAT-IJROIYA HUQUQI

- 143 **XUDAYKULOV FERUZBEK XURRAMOVICH**
Ekologiya sohasidagi jinoyatlar obyektiv belgilari
va o'ziga xos xususiyatlari: tahlil va taklif
- 153 **SALOXOVA SARVINOZ SADRIDDIN QIZI**
Ozodlikdan mahrum qilish jazosini o'tab
chiqqan voyaga yetmaganlarning post-
penitensiar adaptatsiyasini ta'minlashni
takomillashtirish
- 162 **MAMAJANOV ABRORBEC
MIRABDULLAYEVICH**
Ayrim xorijiy mamlakatlar jinoyat qonunlarida
o'zboshimchalik uchun javobgarlik
- 170 **ANORBOYEV MURODJON
RAXMANQUL O'G'LI**
Tergov qilishga yoki sud ishlarini hal etishga
aralashish jinoyatining umumiy tavsifi

12.00.09 – JINOYAT PROTSESSI.
KRIMINALISTIKA, TEZKOR-QIDIRUV
HUQUQ VA SUD EKSPERTIZASI

- 176 **БАЗАРОВА ДИЛДОРА БАХАДИРОВНА**
Соглашение о признании вины как
гарантия обеспечения прав личности
в уголовном процессе
- 184 **PRIMOV BAXTIYOR OLIM O'G'LI**
Dastlabki tergovda qo'llanilayotgan axborot-
kommunikatsiya texnologiyalari tushunchasi
va umumiy tavsifi

12.00.10 – XALQARO HUQUQ

- 192 **EGAMBERDIYEV DILSHOD ALISHEROVICH**
Xalqaro nizolarni tinch yo'l bilan hal etish
vositasi sifatida xalqaro tergov komissiyalari
ahamiyati va tushunchasi
- 200 **КОЗАКОВ БЕКЗОД АБДУЛБОКИЕВИЧ**
Принцип добрососедства между
государствами в современном междуна-
родном праве
- 209 **SUVANOV SARDOR BAXADIROVICH**
Inson huquqlari umumjahon deklaratsiyasida
inson huquqlariga oid ayrim masalalar

UDC: 347(042)(575.1)
ORCID: 0000-0002-7511-8391

MAS'ULIYATI CHEKLANGAN JAMIYATI ISHTIROKCHILARINING UMUMIY YIG'ILISHINI CHAQIRISH VA BU TOIFADAGI NIZOLARNI HAL QILISHNING AYRIM MASALALARI

Saidov Maqsudbek Norboyevich,
Toshkent shahar sudi raisi o'rinbosari,
Toshkent shahar sudining iqtisodiy
ishlar bo'yicha sudlov hay'ati raisi,
e-mail: mr.msaidov@gmail.com

Annotatsiya. Maqolada korporativ boshqaruv tushunchasi, uning turlari, bir-biridan farqli jihatlari, jamiyat boshqaruvining oliy organi, umumiy yig'ilishida ulush egalarining ishtirok etishi orqali huquqlarini amalga oshirishi, ularning huquqiy kafolatlari, ishtirokchilarning huquqlarini amalga oshirish jarayonida vujudga kelishi mumkin bo'lgan ayrim muammolar, zamonaviy axborot texnologiyalarining imkoniyatidan foydalangan holda umumiy yig'ilishni chaqirish bilan bog'liq jarayonlarni tartibga soluvchi normativ-huquqiy hujjatlarga tegishli o'zgartirish va qo'shimchalar kiritish orqali soddalashtirish yuzasidan takliflar, qonunda belgilangan hollarda o'tkazilishi lozim bo'lgan umumiy yig'ilishni o'tkazilmasligi holatlarini bartaraf etish chora-tadbirlari, korporativ nizolar turkumiga kiruvchi ishtirokchilarning umumiy yig'ilishini chaqirish to'g'risidagi nizolar bo'yicha sudga da'vo arizasining kiritilishida da'vo arizasi va unga ilova qilinadigan hujjatlarga qo'yilgan talablar, sudlar tomonidan mazkur toifadagi nizolarning hal etilishining ayrim nazariy va amaliy muammolari yoritilib, sudlar amaliyotidan misollar keltirish asosida protsessual va moddiy qonunchilikka o'zgartirishlar kiritish zarurligi haqida fikr yuritiladi, shuningdek, ishtirokchilarning navbatdan tashqari umumiy yig'ilishini chaqirish tartiblari, bunday nizolar turkumiga kiruvchi ayrim nizolar mohiyati va bu nizolarni bartaraf qilishda ahamiyat qaratilishi lozim bo'lgan jihatlari yoritib beriladi.

Kalit so'zlar: korporativ nizolar, jamiyat kollegial organi, jamiyat ishtirokchilari, umumiy yig'ilish, umumiy yig'ilishni chaqirish, ta'sis hujjati, korporativ boshqaruv.

СОЗЫВ ОБЩЕГО СОБРАНИЯ УЧАСТНИКОВ ОБЩЕСТВА С ОГРАНИЧЕННОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТЬЮ И НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ РАЗРЕШЕНИЯ СПОРОВ ДАННОЙ КАТЕГОРИИ

Саидов Максудбек Норбоевич,
заместитель председателя Ташкентского городского суда,
Председатель судебной коллегии по экономическим делам

Аннотация. В данной статье, освещая понятие корпоративного управления, его виды, различия, высший орган управления обществом, реализацию собственниками доли своих прав путем участия на общих собраниях, их правовые гарантии, некоторые проблемы возникающие при реализации участниками своих прав, предложения по упрощению процесса созыва общего собрания участников, осуществляющихся посредством использования возможностей современных информационных технологий, путем внесения соответствующих изменений и дополнений в нормативно-правовые акты, меры по устранению случаев невозможности проведения общего собрания, которое должно быть проведено в случаях, предусмотренных законом, требования к исковому заявлению и прилагаемым к нему документам при подаче его в суд по спорам о созыве общего собрания участников, входящих в категорию корпоративных споров, некоторые теоретические и практические проблемы разрешения судами данных категорий дел, идет речь о внесении изменений, на основе примеров из судебной практики, в процессуальное и материальное законодательство, а также раскрыт порядок созыва внеочередного общего собрания, сущность некоторых споров, входящих в данную категорию дел, и аспекты, которые необходимо учитывать при устранении данных споров.

Ключевые слова: корпоративные споры, коллегиальный орган общества, участники общества, общее собрание, созыв общего собрания, учредительный документ, корпоративное управление.

CONVOCATION OF THE GENERAL MEETING OF THE COMPANY WITH LIMITED LIABILITY AND SOME ISSUES OF DISPUTE RESOLUTION OF THIS CATEGORY

Saidov Maksudbek Norboevich,
Deputy chairman of Tashkent city court,
Chairman of the judicial board for economic affairs

Abstract. The article highlights some theoretical and practical issues of resolving disputes on the convocation of a general meeting of participants from the category of corporate disputes, considers the need to amend the procedural and substantive legislation on the basis of examples from judicial practice, as well as the procedure for convening an extraordinary general meeting, reveals the nature of some disputes and aspects that need to be taken into account when eliminating.

Keywords: corporate disputes, collegial body of the company, members of the company, general meeting, convocation of a general meeting, constituent document, corporate governance.

Ma'lumki, tadbirkorlik subyektlari kollegial yoki yakkaboshchilik asosida boshqariladi. Bu ularning tashkiliy-huquqiy tuzilishiga bevosita bog'liq bo'lib, xususiy firma, xususiy korxona, dehqon va fermer xo'jaliklari hamda bir shaxs tomonidan tashkil etiladigan mas'uliyati cheklangan yoki qo'shimcha mas'uliyatli jamiyatlarda boshqaruv jamiyatning yagona ta'sischisi tomonidan amalga oshirilsa, ikki yoki undan ortiq ishtirokchi tomonidan tashkil etiladigan mas'uliyati cheklangan yoki qo'shimcha mas'uliyatli jamiyatlar, ya'ni korporatsiyalar kollegial organ orqali boshqariladi.

Bitta shaxs tomonidan qarorning qabul qilinishi jarayoni nisbatan sodda bo'lib, qaror qabul qilinishida alohida tartib qoidalar, kelishuvlar va boshqa mexanizmlarni taqozo qilmaydi. Ammo boshqaruv sohasida muayyan qarorning qabul qilinishi, ikki va undan ortiq shaxsga bog'liq bo'lib qolganda-chi? "har bir ishtirokchi korporatsiya (shirkat va jamiyat) faoliyatini boshqarishda ishtirok etish huquqiga ega" [1]. Albatta, bunda ushbu shaxslarning manfaatdorligi, dunyoqarashi va fikrlarining xilma-xilligi nuqtayi nazaridan qaraganda bir to'xtamga kelishda kelishmovchiliklar vujudga kelishi tabiiy hol. Tahlillar natijasi shuni ko'rsatmoqdaki, ishtirokchilar o'rtasidagi kelishmovchiliklar keyinchalik jamiyatning faoliyatiga jiddiy ta'sir ko'rsatib, ayrim hollarda jamiyatning to'lovga qobiliyatsizlik holatiga kelib qolishiga ham sabab bo'lmoqda. Bunday kelishmovchiliklarni hal etish va oldini olishning birdan-bir yo'li, korporatsiyalar ishtirokchilarining huquq va

manfaatlarini amalga oshirish, himoya qilish va ta'minlashning moddiy va protsessual huquqiy asoslarini mustahkamlashni talab qiladi.

Korporativ huquqning maqsadi – muayyan shaxslarning mustaqil manfaatlarini emas, balki bir nechta shaxslarning umumiy manfaatlarini himoya qilish va ta'minlashga qaratilgan bo'ladi [2, 36-b].

Demak, korporativ huquqiy munosabatlar bu – nafaqat korporatsiyaning alohida ishtirokchisining huquq va manfaatlari, balki bu ishtirokchilarning korporatsiyani tashkil etish, boshqarish, bu faoliyat natijasida foyda olishga qaratilgan umumiy huquq va manfaatlaridan kelib chiqadi [3].

Jamiyat yoki korporatsiyani boshqarishda ishtirok etish, ishtirokchining nomulkiy huquqi hisoblanib, uning bu huquqlari amaldagi qonunchilik normalarida mustahkamlab qo'yilganligi bilan bir qatorda, jamiyat ta'sis hujjatlari yoki umumiy yig'ilish qarori bilan qabul qilingan boshqa ichki lokal normativ hujjatlar bilan ham belgilab qo'yilishi mumkin.

Korporatsiya ishtirokchilarining huquq va majburiyatlari normativ-huquqiy hujjatlar hamda korporatsiyaning ta'sis hujjatlari va lokal hujjatlari bilan belgilanadi [4].

"Mas'uliyati cheklangan jamiyatlar hamda qo'shimcha mas'uliyatli jamiyatlar to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasining Qonuni (matnda qonun deb yuritiladi)ning 29-moddasida jamiyat ishtirokchilarining umumiy yig'ilishi jamiyat

boshqaruvining oliy organi hisoblanadi [5], deb belgilangan bo'lsa, qonunning 8-moddasida jamiyat ishtirokchilari ushbu qonunda va jamiyatning ta'sis hujjatlarida belgilangan tartibda jamiyatning ishlarini boshqarishda ishtirok etishga haqli ekanligi mustahkamlab qo'yilgan.

Nomulkiy huquqlar ishtirokchining korporatsiyada nomulkiy ishtiroki vositasi hisoblanadi. Ishtirokchilarning nomulkiy huquqlari mulkiy huquqlariga nisbatan bir qadar ikkinchi darajali deb qaraladi. Aksincha, ishtirokchining nomulkiy huquqlarini yetarlicha baholamaslik noto'g'ri bo'lardi. Chunki, bu huquqlar o'z mohiyatiga ko'ra ishtirokchining korporatsiya faoliyatida nomulkiy ishtiroki bo'lsa-da, asosan, uning mulkiy huquqlarini amalga oshirish vositasi bo'lib xizmat qiladi [6, 363-b].

D.N. Severin fikricha, korporativ nizo – bu tadbirkorlik va boshqa (iqtisodiy) faoliyat bilan bog'liq, korporatsiya ishlarini boshqarish va yuritishda yoki uning kapitalida ishtirok etish korporatsiya ishtirokchilari, korporatsiya va uning ishtirokchilari, organlari (organlari a'zolari) va korporatsiya ishtirokchiligiga talabgor yoki talabgor bo'lmagan, lekin ulushga bo'lgan huquqlari orqali korporatsiyaga talab qo'yishga haqli boshqa shaxslar o'rtasidagi nizo hisoblanadi [7, 13-b].

Bugungi kunda qonunchilikda korporatsiyalarning ichki huquqiy munosabatlari, korporativ boshqaruv va korporativ munosabatlar sohasi yetarlicha o'rganish va tartibga solishni talab qiladigan sohalaridan biri bo'lib qolmoqda. Bu sohada qonunchilikda bo'shliqlar mavjudligi va qonunni tatbiq qilish amaliyoti yetarlicha shakllanmaganligi sababli sud amaliyotida mazkur toifadagi nizolarni hal etish bilan bog'liq murakkab va mu-nozarali masalalarni yuzaga keltirmoqda.

Qonunda ishtirokchilarga o'zining jamiyatni boshqarish huquqidan to'laqonli foydalanish imkonini yaratish maqsadida umumiy yig'ilishni chaqirishning tartib-taomillari belgilab qo'yilgan. Biroq, amaliyotda obyektiv va subyektiv sabablarga ko'ra uni chaqirishning belgilangan tartiblarining va ishtirokchilarning qonuniy huquq va manfaatlari buzilish hollari kuzatiladi.

Mazkur maqolada qonunchilikdagi bu sohada amaldagi huquqiy normalar tahlil qilinib, qonunni sud amaliyotida tatbiq qilish va odil sudlovni ta'minlash maqsadida qonunchilikka takliflar ishlab chiqish nazarda tutilgan.

“Mulkdor huquqlarini, shu jumladan, korporativ boshqaruv jarayonida ularning qonuniy manfaatlari kafolatlanishida sudlarning o'rni benihoya yuqori” [8, 22-b].

Zero, sud qarorlari bosh qomusimiz – O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining 112 va 114-moddalariga asosan yakuniy va qat'iy bo'lib, u majburiy kuchga egadir. Bu normalarda belgilanganidek, sud hokimiyati tomonidan qabul qilingan va chiqarilgan hujjatlar qat'iy va O'zbekiston Respublikasining barcha hududida bajarilishi hamda barcha davlat organlari, jamoat birlashmalari, korxonalar, muassasalar, tashkilotlar, mansabdor shaxslar va fuqarolar uchun majburiydir [9].

Ishtirokchilarning qonuniy huquq va manfaatlari himoya qilish mexanizmlarining mustahkam huquqiy asoslarini yaratish esa qabul qilinadigan sud qarorlarining qonuniy va asosligini belgilaydi.

Qonunchilik va sud amaliyotida shunday o'rganish va takomillashtirish talab qiladigan masalalardan biri – ishtirokchilarning umumiy yig'ilishini chaqirish bilan bog'liq nizolar hisoblanadi.

O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiy protsessual kodeksi (bundan buyon matnda IPK deb yuritiladi) 30-moddasi birinchi qismining 6-bandida yuridik shaxs ishtirokchilarining umumiy yig'ilishini chaqirish to'g'risidagi nizolar [10] keltirilgan bo'lib, mazkur norma aynan ushbu jarayondagi nizolar vujudga kelganda ishtirokchi yoki huquqi buzilgan tarafning sudga murojaat qilish huquqini va uning sud tomonidan huquqiy himoyasini ta'minlashni belgilaydi.

Bunday murojaat da'vo arizasi shaklida rasmiylashtiriladi va IPKning 149-moddasida nazarda tutilgan talablarga muvofiq bo'lishi kerak [11, 29-b].

Ushbu moddaga ko'ra da'vo arizasi sudga yozma shaklda beriladi. U da'vogar yoki uning vakili tomonidan imzolanadi.

Umumiy yig'ilishni chaqirish to'g'risidagi da'vo arizasida quyidagilar ko'rsatilishi kerak:

- 1) da'vo arizasi berilayotgan sudning nomi;
- 2) ishda ishtirok etuvchi shaxslarning nomi (famiyasi, ismi va otasining ismi), joylashgan yeri (pochta manzili) yoki yashash joyi;
- 3) da'vo talablariga asos bo'lgan holatlar;
- 4) da'vo talablarining asoslarini tasdiqlovchi dalillar;
- 5) ilova qilinayotgan hujjatlarning ro'yxati.

Da'vo arizasida da'vogarning yoki uning vakilining telefonlari, fakslari raqamlari, elektron manzili ko'rsatilishi mumkin. Bunday ma'lumotlarning ko'rsatilishi ishni sud muhokamasiga tayyorlash uchun qulayliklar yaratish bilan bir qatorda, ishda ishtirok etuvchi shaxslarning ogohlantirilmaganligi sababli ishni ko'rishni keyinga qoldirilishining oldini oladi, shuningdek, nizolarni belgilangan muddatlarda hal etilishiga yordam beradi.

Alohida sudlovga tegishlilik qoidasi bo'yicha bunday da'volar yuridik shaxs joylashgan yerdagi sudga taqdim etiladi.

Qoida tariqasida jamiyatning joylashgan manzili uning davlat ro'yxatidan o'tkazilgan joyiga qarab belgilanadi. Ammo, jamiyatning ta'sis hujjatlarida uning boshqaruv organlari doimiy joylashgan yer yoki uning asosiy faoliyati yuritiladigan joy jamiyatning joylashgan manzili deb belgilanishi mumkin. Shu sababli, boshqa korporativ nizolar singari ushbu toifadagi nizolar bo'yicha da'vo arizasiga IPKning 151-moddasida nazarda tutilgan hujjatlardan tashqari, yuridik shaxsning davlat ro'yxatidan o'tkazilganligini tasdiqlovchi va uning joylashgan yeri (pochta manzili) to'g'risidagi ma'lumotlar ko'rsatilgan hujjat ilova qilinadi. Statistika organlaridan olingan rasmiy ma'lumotlar yoki yuridik shaxsning ta'sis hujjatlari jamiyatning joylashgan manzilini tasdiqlovchi dalil bo'lib xizmat qilishi mumkin.

Shuningdek, umumiy yig'ilishni chaqirish to'g'risidagi da'volar nomulkiy xususiyatga ega bo'lganligi sababli "Davlat boji to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Qonuniga ilova sifatida tasdiqlangan Davlat boji stavkalari miqdorlari ikkinchi qismining b) bandiga muvofiq bazaviy hisoblash miqdorining 10 baravari miqdorda davlat boji va bazaviy hisoblash miqdorining o'ndan bir qismi miqdorida pochta xarajati to'lanishi kerak [12].

O'zbekiston Respublikasi Oliy xo'jalik sudi Plenumi "Iqtisodiy sudlar tomonidan korporativ nizolarni hal etishning ayrim masalalari to'g'risida" 2014-yil 20-iyundagi 262-sonli qarorining 17-bandida berilgan tushuntirishga muvofiq, bunday da'volar bo'yicha javobgar bo'lib ushbu boshqaruv organlari emas, balki jamiyatning o'zi hisoblanadi [13].

Amaldagi qonunchilikda umumiy yig'ilishni chaqirish va o'tkazish tartibi ishtirokchining jamiyat ishlarini boshqarishda ishtirok etish huquqini amalga oshirish vositasi sifatida qonunda, jamiyat

ustavida va uning ichki hujjatlarida belgilab qo'yilgan.

Qonunda ishtirokchilar umumiy yig'ilishining ikki xil: navbatdagi va navbatdan tashqari turlari belgilangan bo'lib, yig'ilishni chaqirish tartibi, muddatlari, davriyligi qonunda yoki jamiyat ustavida belgilab qo'yiladi.

Qonunning 31-moddasiga asosan jamiyat ishtirokchilarining navbatdagi umumiy yig'ilishi jamiyatning ustavida belgilangan muddatlarda, lekin yiliga kamida bir marta o'tkaziladi. Jamiyat ishtirokchilarining navbatdagi umumiy yig'ilishi jamiyatning ijro etuvchi organi tomonidan chaqiriladi [14].

Navbatdan tashqari umumiy yig'ilish esa qonunning 32-moddasiga ko'ra, jamiyatning ustavida belgilangan hollarda, shuningdek, agar bunday umumiy yig'ilishni o'tkazishni jamiyatning va uning ishtirokchilarining manfaatlari taqozo etsa, boshqa hollarda ham o'tkaziladi.

Jamiyat ishtirokchilarining navbatdan tashqari umumiy yig'ilishi jamiyatning ijro etuvchi organi tomonidan:

jamiyat ishtirokchilari umumiy ovozlari sonining jami kamida o'ndan biriga ega bo'lgan jamiyat ishtirokchilarining;

jamiyat kuzatuv kengashining;

jamiyat taftish komissiyasining (taftishchisining) talabiga binoan chaqiriladi.

Jamiyat ishtirokchilarining navbatdan tashqari umumiy yig'ilishi zarur hollarda jamiyatning ijro etuvchi organi tomonidan uning tashabbusiga binoan chaqirilishi mumkin [15].

Umumiy yig'ilishni chaqirishning belgilangan tartibiga rioya qilmaslik, yig'ilish yakuni bo'yicha chiqariladigan qarorni manfaatdor shaxsning da'vosi bo'yicha sud tomonidan haqiqiy emas deb topilishiga asos bo'lishini inobatga olgan holda umumiy yig'ilishni chaqirish va o'tkazish jarayonida e'tibor qaratilishi lozim bo'lgan jihatlarni ikkita muhim turkumga ajratib ko'rsatishimiz mumkin.

Bular:

I. Umumiy yig'ilishni chaqirishdagi tartib-taomillar;

II. Ishtirokchilarning qonuniy huquqlarini amalga oshirish bilan bog'liq qoidalar.

Birinchi turkum qoidalarga quyidagilar kiradi:

1) Umumiy yig'ilishni o'tkazishdan kamida o'ttiz kun oldin bu haqda jamiyatning har bir ishtirokchisini jamiyat ishtirokchilarining ro'y-

xatida ko'rsatilgan manzil bo'yicha buyurtma xat bilan yoki jamiyatning ustavida nazarda tutilgan boshqa usulda xabardor qilish;

2) Xabarnomada jamiyat ishtirokchilari-ning umumiy yig'ilishi o'tkaziladigan vaqt va joy, shuningdek, taklif qilinayotgan kun tartibini ko'rsatish;

3) Ishtirokchilarning umumiy yig'ilishining dastlabki kun tartibiga jamiyat ishtirokchilarining taklifiga binoan o'zgartishlar kiritiladigan bo'lsa, umumiy yig'ilishni chaqiruvchi organ yoki shaxslar umumiy yig'ilish o'tkaziladigan kundan kamida o'n kun oldin kun tartibiga kiritilgan o'zgartishlar haqida jamiyatning barcha ishtirokchilarini qonunda yoki jamiyat ustavida belgilangan tartibda xabardor qilish;

4) Jamiyat ishtirokchilarining umumiy yig'ilishiga tayyorgarlik ko'rish chog'ida jamiyat ishtirokchilariga taqdim etilishi lozim bo'lgan axborot va materiallar bilan tanishtirish.

Ikkinchi turkum qoidalarga quyidagilar kiradi:

1) Ishtirokchilarning umumiy yig'ilish kun tartibiga kiritilgan masalalar va ular yuzasidan umumiy yig'ilish muhokamasiga taqdim etilayotgan hujjatlar bilan tanishish, axborot olish huquqi (Qonunning 32-moddasi);

2) Ishtirokchilarning umumiy yig'ilishi kun tartibiga qo'shimcha masalalarni kiritishni taklif qilish huquqi (Qonunning 33-moddasi).

3) Ishtirokchilarning navbatdan tashqari umumiy yig'ilishini chaqirishni talab qilish huquqi (Qonunning 32-moddasi);

Ishtirokchining ishtirokchilarning umumiy yig'ilishi kun tartibiga kiritilgan masalalar va ular yuzasidan umumiy yig'ilish muhokamasiga taqdim etilayotgan hujjatlar bilan tanishish, axborot olish huquqining buzilishi, o'z navbatida, ishtirokchining qonun 8-moddasi birinchi qismida belgilangan qonunchilikda va jamiyat ta'sis hujjatlarida belgilangan tartibda jamiyatning faoliyati to'g'risida axborot olish [16] huquqining ham buzilishiga olib keladi.

Yuqoridagilardan kelib chiqib, ishtirokchilarning umumiy yig'ilishini chaqirish bilan bog'liq nizolarni umumiy yig'ilishni chaqirish tartib-taomillarining buzilishi va ishtirokchilarning umumiy yig'ilishni chaqirish jarayonidagi qonunda belgilangan huquqlarining buzilishi sohasidagi nizolar ko'rinishida yuzaga keladi, deb xulosa qilishimiz mumkin.

Sud amaliyotida umumiy yig'ilishni chaqirish bilan bog'liq nizolar ko'p emas. Masalan, 2021-yilning 11 oyi mobaynida Toshkent shahar sudlarida ko'rilgan jami 74 ta korporativ nizolarning birortasi umumiy yig'ilishni chaqirish bilan bog'liq nizo emas [17]. Bu ko'rsatkich muqaddam xo'jalik sudlari tomonidan 2014-2015-yillar, shuningdek, 2016-yilning birinchi yarmi mobaynida korporativ munosabatlardan kelib chiqqan nizolarni ko'rish bilan bog'liq sud amaliyotini umumlashtirish natijalari bo'yicha 642 ta xo'jalik ishi tahlil qilinganda, MChJ ishtirokchilari umumiy yig'ilishini chaqirish majburiyatini yuklash – 4 tani tashkil qilgan [18].

Bu boradagi kelishmovchiliklar aksariyat holda ishtirokchilarning huquqlarini amalga oshirilishiga to'sqinlik qilinganligi, ya'ni umumiy yig'ilishni chaqirish tartib-taomillariga rioya qilinmasligi yoki mazkur taomillarni belgilangan tartibda qonunchilikka muvofiq ravishda amalga oshirilmamasligi natijasida ishtirokchilarning qonuniy huquq va manfaatlarining buzilishi oqibatida kelib chiqayotganligi kuzatilmoqda.

Qorako'l tumanlararo iqtisodiy sudida ko'rilgan korporativ nizoni bunga misol sifatida keltirishimiz mumkin. Ushbu iqtisodiy ishda da'vogar "Projekt Montage Engineering" mas'uliyati cheklangan jamiyati ta'sischisi Husenova Hilola Muxiddinovna (matnda da'vogar deb yuritiladi) javobgarlar "Projekt Montage Engineering" mas'uliyati cheklangan jamiyati (matnda jamiyat deb yuritiladi) hamda "Projekt Montage Engineering" mas'uliyati cheklangan jamiyati ta'sischisi Sadikova Susanna Shavqiyevna (matnda ikkinchi ta'sischi) ganisbatansudgada'vo arizasibilan murojaat qilib, javobgarlarga nisbatan 2015–2019-yillar uchun yillik natijalarini tasdiqlash maqsadida, jamiyat ta'sischilarining navbatdagi umumiy yig'ilishini chaqirish hamda buxgalteriya hujjatlarini taqdim qilgan holda jamiyat moliyaviy hisobotlari to'g'riligini, buxgalteriya hisobini yuritish tartibining belgilangan talablarga muvofiqqligini, sof foyda miqdorini aniqlash uchun auditorlik tekshiruv o'tkazish majburiyatini yuklashni so'ragan.

Da'vo arizasida bayon etilishicha, jamiyatning ikkinchi ta'sischisi va direktori o'zaro til biriktirib, jamiyat faoliyatiga oid hujjatlarni unga bermasdan, jamiyatda ishlamaydigan xodimlarga oylik ish haqlari yozib olishgan, xizmat safarlari maqsadida pul mablag'larini o'zlashtirgan, dividendlarni taqsimlanmagan va jamiyatga zarar keltirgan.

Ushbu holatlarga aniqlik kiritish maqsadida da'vogar jamiyatga 2020-yil 26-martda xabar-noma bilan murojaat qilgan va 2020-yil 27-aprel kuni soat 10:00 da Buxoro viloyat tadbirkorlikka ko'maklashish markazi Buxoro shahar bo'limi binosida MChJning navbatdan tashqari umumiy yig'ilishini chaqirgan. Jamiyat ikkinchi ta'sischi tomonidan da'vogarni ta'sischi safidan sud tartibida chiqarish to'g'risida da'vo arizasi kiritilganligini, ushbu masala sudga ko'rib chiqilgunga qadar umumiy yig'ilish chaqirish masalasi ko'rib chiqilmasligini ma'lum qilgan.

Da'vogarning umumiy yig'ilishni chaqirish to'g'risidagi taklifi jamiyat tomonidan rad etilganligi, mazkur nizoning kelib chiqishiga va sudga ko'rilishiga sabab bo'lgan [19].

"Mas'uliyati cheklangan hamda qo'shimcha mas'uliyatli jamiyatlar to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Qonunining 32-moddasiga ko'ra jamiyat ishtirokchilarining navbatdan tashqari umumiy yig'ilishini o'tkazishni rad etish to'g'risidagi qaror jamiyatning ijro etuvchi organi tomonidan faqat quyidagi hollarda qabul qilinishi mumkin:

agar jamiyat ishtirokchilarining navbatdan tashqari umumiy yig'ilishini o'tkazish to'g'risidagi talabni taqdim etishning ushbu qonunda belgilangan tartibiga rioya etilgan bo'lmasa;

agar jamiyat ishtirokchilarining navbatdan tashqari umumiy yig'ilishining kun tartibiga kiritish uchun taklif qilingan masalalardan birortasi ham uning vakolatlari jumlasiga kirmasa.

Mazkur holatda MChJ tomonidan da'vogarning umumiy yig'ilish chaqirish to'g'risidagi talabini rad etish asoslari qonun hujjatida mavjud emasligi, IPK 30-moddasi birinchi qismining 7-bandiga ko'ra yuridik shaxs ishtirokchilarining umumiy yig'ilishini chaqirish to'g'risidagi nizolar korporativ nizolar bo'yicha ishlar jumlasiga kirishi, da'vogar MChJga 2017-yil 18-iyulda ta'sischi bo'lib kirganligini inobatga olib, da'vogarning MChJga nisbatan 2017–2019-yillar uchun yillik natijalarini tasdiqlash maqsadida MChJ ta'sischi tomonidan navbatdagi umumiy yig'ilishini chaqirish majburiyatini yuklash talabini qanoatlantirishni lozim deb topgan.

Vaholanki, qonun 32-moddasining o'n birinchi qismiga ko'ra, agar ushbu qonunda belgilangan muddat ichida jamiyat ishtirokchilarining navbatdan tashqari umumiy yig'ilishini o'tkazish to'g'risida qaror qabul qilinmagan yoki uni

o'tkazishni rad etish to'g'risida qaror qabul qilingan bo'lsa, jamiyat ishtirokchilarining navbatdan tashqari umumiy yig'ilishi uni o'tkazishni talab qilayotgan organlar yoki shaxslar tomonidan chaqirilishi mumkin. Bunday holda jamiyatning ijro etuvchi organi mazkur organlar yoki shaxslarga jamiyat ishtirokchilarining manzillari ko'rsatilgan ro'yxatni taqdim etishi shart. Umumiy yig'ilishga tayyorgarlik ko'rish, uni chaqirish va o'tkazish xarajatlari jamiyat ishtirokchilari umumiy yig'ilishining qaroriga binoan jamiyatning mablag'lari hisobidan qoplanishi mumkin. Mazkur holatda huquqni himoya qilish vositasi sifatida sudga da'vo kiritish huquqi nazarda tutilmagan.

Qonunda bunday hollarda navbatdan tashqari umumiy yig'ilishni uni o'tkazishni talab qilayotgan organlar yoki shaxslarning o'zlari tomonidan chaqirilishi nazarda tutilgan bo'lib, ishtirokchi yoki jamiyat organiga navbatdan tashqari umumiy yig'ilishni mustaqil chaqirish huquqini berish orqali ularning huquqiy himoyasi ta'minlangan.

Demak, mazkur organlar yoki shaxslar tomonidan jamiyatga nisbatan navbatdan tashqari umumiy yig'ilishni o'tkazish majburiyatini yuklash to'g'risida da'vo bilan murojaat qilingan hollarda, ularning bu talabi navbatdan tashqari umumiy yig'ilishni o'tkazish huquqi qonun hujjatlari bilan o'zlariga berilganligi hamda qonunchilikda bu nizoni sud tartibida hal qilish nazarda tutilmaganligi sababli, sud tomonidan qanoatlantirilishi rad etilishi lozimligi masalasini o'ylab ko'rish lozim.

Rossiya Federatsiyasi sudlari amaliyotida ham mas'uliyati cheklangan jamiyati ishtirokchilarining umumiy yig'ilishini chaqirish to'g'risidagi talab bilan sudga murojaat qilinganda, da'vo talabini qanoatlantirishni rad etish amaliyoti shakllangan. Chunki, Rossiya Federatsiyasi Arbitraj protsessual Kodeksining 225.7-moddasida yuridik shaxsga ishtirokchilarning umumiy yig'ilishini chaqirish majburiyatini yuklash to'g'risidagi normada aksiyadorlik jamiyatlari nazarda tutilgan [20], ya'ni bu mexanizm faqat aksiyadorlik jamiyatlarga tatbiq etilgan [21].

Binobarin, misol tariqasida Rossiya Federatsiyasi tajribasidan quyidagilarni keltirish mumkin.

"Jamiyat ishtirokchisi fuqaro B. tomonidan jamiyatga nisbatan navbatdan tashqari umumiy yig'ilish o'tkazish majburiyatini yuklash haqida da'vo arizasi bilan sudga murojaat qilingan.

"Mas'uliyati cheklangan jamiyatlar to'g'risida"-gi Federal qonun bilan jamiyat ishtirokchilariga

jamiyatga nisbatan navbatdan tashqari umumiy yig'ilishni chaqirish majburiyatini yuklash to'g'risidagi talab bilan sudga murojaat qilish huquqi nazarda tutilmaganligi hamda mazkur qonunning 35-moddasiga asosan bunday ishtirokchining huquqini himoya qilishning boshqa usuli belgilanganligi, ya'ni agar jamiyat organi tomonidan qonun bilan belgilangan muddatda ishtirokchilarning navbatdan tashqari umumiy yig'ilishini chaqirish haqida qaror qabul qilinmagan yoki chaqirishni rad etilgan hollarda, ishtirokchilarning navbatdan tashqari umumiy yig'ilishi uni chaqirishni talab qilayotgan organ yoki shaxslar tomonidan chaqirishni mumkinligi belgilanganligiga asosan ishtirokchining bu talabini qanoatlantirish sud tomonidan rad qilingan (№ A11-8983G'16-sonli ish) [22].

Bundan tashqari Rossiya qonunchiligida Rossiya Federatsiyasining "Mas'uliyati cheklangan jamiyatlar to'g'risida"gi Federal qonuni [23] da belgilangan muddatlarda umumiy yig'ilish chaqirilmagan hollarda Ma'muriy huquqbuzarliklar to'g'risidagi Kodeksining 15.23.1-moddasida belgilangan tartibda umumiy yig'ilishni o'tkazishga mas'ul shaxslar ma'muriy javobgarlikka tortish belgilangan [24].

Bu umumiy yig'ilishni chaqirish tartibiga rioya etilishini huquqiy tartibga solishda muhim vosita bo'lib xizmat qiladi.

Mazkur mavzuni tatbiq qilish jarayonida amaldagi qonun hujjatlarini takomillashtirish va sud amaliyotida qonunchilikni bir xilda qo'llash yuzasidan quyidagi xulosa va takliflar taqdim etish joiz topildi.

1-Taklif. Bugungi kunda jamiyat hayotiga ilmfan va texnologiya yutuqlari keng joriy qilinayotganligi, elektron shaklda ish yuritish asoslari rivojlanayotganligisababli va amaliyotda ishtirokchilarni umumiy yig'ilish haqida xabardor qilish jarayonida yuzaga kelayotgan noqulayliklarni bartaraf qilish va bu borada ishtirokchilar huquqini ta'minlashda qulaylik yaratish, shuningdek, bu borada yuzaga keladigan nizolarni hal qilishning huquqiy asoslarini yaratish maqsadida qonunning umumiy yig'ilishni chaqirishda ishtirokchilarni xabardor qilish haqidagi normaga shu bilan bog'liq tegishli o'zgartirishlar kiritishni talab qiladi. Shu bois, ishtirokchilarni umumiy yig'ilish haqida xabardor qilish usullari sirasiga SMS xabar yoki elektron pochta dan foydalanishni nazarda tutish bilan bog'liq qoidalarni joriy etish maqsadga muvofiq.

Yuqoridagilardan kelib chiqib, umumiy yig'ilish haqida ishtirokchilarni xabardor qilish yuzasidan qonunga yangi "33¹-modda. Tegishli tarzda xabardor qilish" normasi kiritilishi taklif qilinadi.

33¹-modda. Tegishli tarzda xabardor qilish

Agar jamiyat ishtirokchisi umumiy yig'ilish o'tkazishning vaqti va joyi haqida ushbu qonunda nazarda tutilgan usullardan biri orqali xabardor qilingan bo'lsa, ushbu ishtirokchi tegishli tarzda xabardor qilingan deb hisoblanadi.

Jamiyat ishtirokchisi quyidagi hollarda ham jamiyat tomonidan jamiyat ishtirokchilarining umumiy yig'ilishi o'tkaziladigan vaqt va joy haqida tegishli tarzda xabardor qilingan deb hisoblanadi, agar:

xabarnoma yo'llangan ishtirokchi xabarnomani olishni rad etgan va ushbu rad etish qayd etilgan bo'lsa;

jamiyat tomonidan ishtirokchi yuridik shaxsning jamiyatga ma'lum bo'lgan oxirgi joylashgan yeri (pochta manzili), fuqaroning yashash joyi bo'yicha yuborilgan xabarnomani oluvchi ko'rsatilgan manzilda yo'qligi sababli topshirilmagan va bu haqda aloqa muassasasi jamiyatni xabardor qilgan bo'lsa;

xabarnoma jamiyat tomonidan elektron pochta orqali yoki xabardor qilinganlik faktini tasdiqlovchi boshqa aloqa vositalaridan foydalangan holda, shu jumladan, SMS-xabar yuborilgan kundan e'tiboran uch kun o'tgan bo'lsa.

2-Taklif. Qonun 33-moddasining birinchi qismida "Jamiyat ishtirokchilarining umumiy yig'ilishini chaqiruvchi organ yoki shaxslar uni o'tkazishdan kamida o'ttiz kun oldin bu haqda jamiyatning har bir ishtirokchisini jamiyat ishtirokchilarining ro'yxatida ko'rsatilgan manzil bo'yicha buyurtma xat bilan yoki jamiyatning ustavida nazarda tutilgan boshqa usulda xabardor qilishi shart" deb belgilangan.

Biroq amaldagi qonunchilikda ro'yxatni kim tomonidan tuzilishi, undagi axborotlarning haqqoniyligi uchun javobgarlik kimning zimmasida ekanligi va kim tomonidan nazorat qilinishi, bu ma'lumotlarni taqdim etish kimning zimmasida ekanligi tartibga solinmagan. Bu esa sudlar faoliyatida ishtirokchilarning huquqini tiklash sohasida bir qancha ziddiyatlarni keltirib chiqaradi.

Bu kabi holatlarga qonuniy yechim topish va huquqiy normalarni takomillashtirish maqsadida qonunga quyidagi yangi normani 32¹-modda sifatida kiritish taklif qilinadi.

32¹-modda. Jamiyat ishtirokchilarining ro'yxati

Jamiyat ishtirokchilarining ro'yxati jamiyat ishtirokchilarining belgilangan sanadagi holatga ko'ra shakllantirilgan, ularga tegishli ulushlar miqdori, qiymati, shuningdek, ishtirokchilarga axborotni yuborish imkoniyatini beradigan ma'lumotlar, ya'ni yuridik shaxsning joylashgan yeri (pochta manzili), fuqaroning yashash joyi, ishtirokchilarning o'z nomiga ro'yxatdan o'tkazilgan aloqa vositalari: telefon, mobil telefon, elektron pochta manzili ko'rsatilgan ro'yxatidir.

Jamiyat ishtirokchilarining ro'yxatini shakllantirish jamiyat ijro organi tomonidan amalga oshiriladi. Ishtirokchilarning umumiy yig'ilishda ishtirok etishi, dividendlar olishi va jamiyat tomonidan korporativ harakatlar bajarilganda qonunchilikda nazarda tutilgan boshqa huquqlarni amalga oshirishi jamiyat ishtirokchilarning ro'yxati asosida amalga oshiriladi.

Jamiyat ishtirokchilarining ro'yxatida jamiyatning har bir ishtirokchisi haqidagi, uning jamiyat ustav fondidagi ulushi miqdori, ulush qanday shaklda kiritilganligi (mol-mulk, pul mablag'lari yoki intellektual mulk) to'g'risidagi ma'lumotlar, shuningdek, qonunchilikda nazarda tutilgan boshqa ma'lumotlar ko'rsatiladi.

Jamiyat ijroiya organi ishtirokchilarning ro'yxatini shakllantirishini ta'minlashi va shakllantirilgan ro'yxatni saqlashi shart.

Ishtirokchi o'ziga oid ma'lumotlardagi o'zgarishlar haqida jamiyat ijro organiga o'z vaqtida xabardor qilishi shart. Ishtirokchi o'ziga oid ma'lumotlar o'zgarganligi haqidagi axborotni taqdim etmagan hollarda, jamiyat (jamiyat ijro organi) buning oqibatida ishtirokchiga yetkazilgan zarar uchun javobgar bo'lmaydi. Shuningdek, bu borada ishtirokchilarning ham mas'uliyatini oshirishni nazarda tutib, *qonunning 9-moddasining birinchi qismi yangi uchinchi-to'rtinchi xatboshilar bilan to'ldirilishi lozim.*

9-modda. Jamiyat ishtirokchilarining majburiyatlari

Jamiyat ishtirokchilari:

ushbu qonunda va jamiyatning ta'sis hujjatlarida nazarda tutilgan tartibda, miqdorda, usullarda va muddatlarda hissa qo'shishlari;

jamiyat faoliyati to'g'risidagi sir tutilgan axborotni oshkor qilmasliklari;

o'ziga oid ma'lumotlardagi o'zgarishlar haqida jamiyat ijro organini o'z vaqtida xabardor qilishlari;

huquqlarini suiiste'mol qilmasliklari shart.

Jamiyat ishtirokchilarining qonunchilikda va jamiyatning ta'sis hujjatlarida nazarda tutilgan boshqa majburiyatlari ham bo'lishi mumkin.

3-Taklif. Milliy qonunchilikka qonunda va jamiyat Ustavida belgilangan muddatlarda umumiy yig'ilish chaqirilmagan hollarda umumiy yig'ilishni o'tkazishga mas'ul shaxslarning javobgarligi to'g'risidagi qoidalarni kiritish lozim deb hisoblaymiz. Bu keyingi paytlarda amaliyotda jamiyatning umumiy yig'ilishini o'tkazish masalalarida uchrayotgan qonunbuzilishlar, jamiyat yillik hisobotlari, dividendlariga bog'liq masalalarni o'z vaqtida hal qilinmasligi kabi holatlarni bartaraf qilishga, jamiyat mas'ul shaxslari va organlarining mas'uliyatini oshirishga xizmat qiladi.

4-Taklif. O'zbekiston Respublikasi Oliy xo'jalik sudi Plenumi "Iqtisodiy sudlar tomonidan korporativ nizolarni hal etishning ayrim masalalari to'g'risida" 2014-yil 20-iyundagi 262-sonli qarori quyidagi mazmundagi 16.1-band bilan to'ldirish:

"Mas'uliyati cheklangan hamda qo'shimcha mas'uliyatli jamiyatlar to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Qonuni 32-moddasi birinchi qismining o'n oltinchi xatboshisiga ko'ra, "agar ushbu qonunda belgilangan muddat ichida jamiyat ishtirokchilarining navbatdan tashqari umumiy yig'ilishini o'tkazish to'g'risida qaror qabul qilinmagan yoki uni o'tkazishni rad etish to'g'risida qaror qabul qilingan bo'lsa, jamiyat ishtirokchilarining navbatdan tashqari umumiy yig'ilishi uni o'tkazishni talab qilayotgan organlar yoki shaxslar tomonidan chaqirilishi mumkin", deb belgilangan.

Shu munosabat bilan e'tiborga olish kerakki, jamiyat ishtirokchisi yoki yuridik shaxs organi (tuzilma – ya'ni jamiyat kuzatuv kengashi, jamiyat taftish komissiyasi (taftishchisi) tomonidan jamiyatga nisbatan berilgan jamiyat ishtirokchilarining navbatdan tashqari umumiy yig'ilishini o'tkazish majburiyatini yuklash haqidagi talab bilan sudga murojaat qilinganda, bunday talabni qanoatlantirish rad etiladi.

Mazkur takliflarning moddiy va protsessual qonunchiligimizga kiritilishi ishtirokchilarning umumiy yig'ilishini chaqirish yuzasidan kelib chiqadigan nizolarning oldini olishga, bunday nizolarning hal etilishini qonuniy asoslarining yaratilishiga, sudlar tomonidan malakali ko'rib chiqilishini ta'minlanishida muhim ahamiyat kasb

etadi va natijada fuqarolarning mulkdor sifatida huquq va qonuniy manfaatlarini sud orqali himoya qilinishi mexanizmlarini takomillashtirishiga xizmat qiladi.

REFERENCES

1. H.R.Rahmonqulov, S.S.Gulyamov. Korporativ huquq. TDYI. Toshkent, 2007.
2. M.N.Saidov. Korporativ nizolar: tushunchasi, turlari va ularni sudda ko'rishning o'ziga xos jihatlari. Toshkent, 2019.
3. D.U.Eshimbetova. Korporativ huquqiy munosabatlardan kelib chiqadigan nizolarning iqtisodiy sudlarga taalluqliligi masalalari. 5A240121 – "Sud faoliyati (faoliyat turlari bo'yicha)" mutaxassisligi bo'yicha magistr darajasini olish uchun yozilgan. Toshkent, 2020.
4. D.V.Lomakin. Korporativnie pravootnosheniya kak sostavnaya chast sistemi grajdansko-pravovix otnosheniy: na primere xozyaystvennix obshestv. Avtoreferat dissertatsii na soiskanie uchenoy stepeni doktora yuridicheskix nauk. Moskva, 2009, p. 363.
5. O'zbekiston Respublikasining 2001-yil 6-dekabrda "Mas'uliyati cheklangan va qo'shimcha mas'uliyatli jamiyatlar to'g'risida"gi 310-II-son Qonuni. <https://www.lex.uz/acts/22525>.
6. D.V.Lomakin. Korporativnie pravootnosheniya kak sostavnaya chast sistemi grajdansko-pravovix otnosheniy: na primere xozyaystvennix obshestv. Avtoreferat dissertatsii na soiskanie uchenoy stepeni doktora yuridicheskix nauk. Moskva, 2009, p. 363.
7. D.N. Severin D.N. Rassmotrenie sudami sporov, vitekayushix iz usloviy uchreditelstva xozyaystvennix obshestv (korporativnie spori). Avtoreferat dissertatsii na sosikanie uchenoy stepeni kandidata yuridicheskix nauk. Minsk, 2014. <http://dep.nlb.by/jspui/handle/nlb/45667>
8. M. N. Saidov. Korporativ nizolar bo'yicha sudga taalluqlilikning ayrim masalalari. Odil sudlov. № 6/2020.
9. O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi <https://lex.uz/acts/20596>.
10. O'zbekiston Respublikasining Iqtisodiy protsessual kodeksi, <https://lex.uz/docs/3523891>.
11. M. N. Saidov. Korporativ nizolar sud muhokamasida. Odillik mezoni. № 5/2020.
12. O'zbekiston Respublikasining "Davlat boji to'g'risida"gi 2020-yil 6-yanvardagi O'RQ-600-son Qonuni. <https://lex.uz/docs/4680944>.
13. O'zbekiston Respublikasi Oliy xo'jalik sudi Plenumi "Iqtisodiy sudlar tomonidan korporativ nizolarni hal etishning ayrim masalalari to'g'risida" 2014-yil 20 iyundagi 262-sonli qarori.
14. O'zbekiston Respublikasining 2001-yil 6-dekabrda "Mas'uliyati cheklangan va qo'shimcha mas'uliyatli jamiyatlar to'g'risida"gi 310-II-son Qonuni. <https://www.lex.uz/acts/22525>.
15. O'zbekiston Respublikasining 2001-yil 6-dekabrda "Mas'uliyati cheklangan va qo'shimcha mas'uliyatli jamiyatlar to'g'risida"gi 310-II-son Qonuni. <https://www.lex.uz/acts/22525>.
16. O'zbekiston Respublikasining 2001-yil 6-dekabrda "Mas'uliyati cheklangan va qo'shimcha mas'uliyatli jamiyatlar to'g'risida"gi 310-II-son Qonuni. <https://www.lex.uz/acts/22525>.
17. Toshkent shahar sudining 2021-yil 11 oylik statistik ma'lumotnomasi.
18. Xo'jalik sudlari tomonidan 2014–2015-yillar, shuningdek, 2016-yilning birinchi yarmi mobaynida korporativ munosabatlardan kelib chiqqan nizolarni ko'rish bilan bog'liq sud amaliyotini umumlashtirish natijalari bo'yicha ma'lumotnoma.
19. Buxoro viloyati Qorako'l tumanlararo iqtisodiy sudining 4-2004-2001/142-sonli ishi 2020-yil 15-iyunlarga hal qiluv qarori.
20. "Arbitrajniy protsessualniy kodeks Rossiyskoy Federatsii" ot 24.07.2002 N 95-FZ (red. ot 01.07.2021, s izm. ot 22.07.2021). http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_37800/.
21. D. Ibragimova. Rassmotrenie del o ponujdenii korporatsii sozvat obshee sobranie uchastnikov. Noviy yuridicheskiy vestnik. Mejdunarodniy nauchniy jurnal. № 4 (11)/2019.
22. Arbitrajniy sud Vladimirskoy oblasti SPRAVKA po rezultatam analiza i obobsheniya sudebnoy praktiki po rassmotreniyu del po korporativnix sporam za 2015–2016 gody i 8 mesyasev 2017 goda 1 <https://vladimir.arbitr.ru/files/pdf/sprkorp1516h17.pdf>
23. Federalniy zakon ot 08.02.1998 N 14-FZ (red. ot 02.07.2021) "Ob obshestvax s ogranichennoy otvetstvennostyu". http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_17819/
24. Rossiya Federatsiyasining Ma'muriy huquqbuzarliklar to'g'risidagi Kodeksi. <https://rulaws.ru>